

Бірюкова Д. В.

Університет митної справи та фінансів

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ФОНОСТИЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ У ЛІРИЧНІЙ ТВОРЧОСТІ С.С. СATCH

Статтю присвячено розгляду фоностилїстичної специфіки оформлення пісень стилю диско за матеріалом творчості С.С. Сatch. У статті схарактеризовано особливості стилю євродиско, з'ясована значущість ліричних текстів С.С. Сatch у пісенній культурі. Дослідження спрямовано на опис специфіки використання фоностилїстичних прийомів.

Об'єктом дослідження послуговували англійські пісенні тексти творчості С.С. Сatch, а предметом – фоностилїстичні прийоми, що актуалізуються в цих текстах. Мета наукової роботи – опис аранжування фоностилїстичних прийомів англійських пісенних текстів творчості С.С. Сatch.

Євродиско – це період в історії пісенної культури, під час якого було створено значний пласт пісень, що відображають безтурботні та певною мірою легковажні думки, емоції та любовні переживання, сильні почуття, внутрішнє прагнення до свободи і легкості буття. Пісенні тексти С.С. Сatch вагомі із погляду на стилістику того часу, а найвиразнішими постають фонетичні стилїстичні засоби. Кожен із них має свої властивості та виконує конкретні функції у поетичному тексті. За допомогою засобів, які використовуються у піснях, посилюється естетичний аспект будь-якої мови. Використання фонетичних прийомів створює певний ритмічний малюнок та акустичний ефект, який підтримується мелодичним танцювальним компонентом. Це дозволяє сконцентрувати увагу слухача на конкретних відрізках пісні, важливих для сприйняття загального послання. У цій роботі увагу спрямовано на такі засоби, як алїтерація, асонанс та їхнє конвергентне вживання в межах одного пісенного тексту. Окрім того, розглянуто особливості рими і ритму.

З'ясовано, що найпоширенішими фоностилїстичними засобами пісенних текстів С.С. Сatch є алїтерація та асонанс, хоча останній трапляється значно рідше. Алїтерація переважає серед таких звуків, як /l/, /h/ та /s/, /d/ та /t/, кожен із яких має свою функціональну стратегію. Загалом алїтерація покращує запам'ятовування тексту, що призводить до його популяризації. Асонанс трапляється у таких звуках, як /a:/, /ai/ та /ou/; він утворює мелодійність подачі інформації, що пом'якшує сприйняття пісенного тексту. У межах одного пісенного тексту творчості С.С. Сatch може бути конвергентне сполучення обох засобів: алїтерації та асонансу. Рима у цих текстах є парною та окситонною. Ритмічний малюнок не має чіткого одноманїтного зображення.

Ключові слова: пісенний текст, пісенний дискурс, алїтерація, асонанс, рима, ритм.

Постановка проблеми. Пісенний текст – це невід'ємний складник менталітету, історії та культури будь-якого народу чи нації. Пісня має утворюючу або руйнівну функцію, вона здатна маніпулювати свідомим і підсвідомим людини та навіть людства. Переломним моментом для культури і мистецтва стало ХХ столїття, коли настав потужний науково-технічний прогрес і становлення інформаційних технологій. Завдяки цьому виникла ера комп'ютерів та Інтернету, західна культура набула широкої популяризації, всесвітньо поширеними стали англійські пісенні тексти. Одне із провідних місць посів пісенний стиль євродиско – жанр електронної танцювальної музики, що виник в Європі у 80-90-ті роки. Одними із

найяскравіших людей, які вплинули на стиль євродиско, визнано Дїтера Болена із такими його успішними проектами, як Modern Talking, Blue System, та С.С. Сatch. Наше зацікавлення зосереджене навколо текстів пісень С.С. Сatch, оскільки ця німецька співачка у стилях поп і диско здобула шалену популяриність у кінці 80-х – на початку 90-х років, будучи однією із провідних виконавиць того часу. У більшості тодішніх музичних композицій простежується розмовний стиль: використання просторїчної лексики, сленгу і граматичного спрощення підкреслює легкість і простоту пісень, їхню наближеність до народу. Це період в історії пісенної культури, під час якого було створено значний пласт пісень, що відображають

безтурботні та певною мірою легковажні думки, емоції та любовні переживання, сильні почуття, внутрішнє прагнення до свободи і легкості буття.

Пісенні тексти С.С. Catch привертають увагу із погляду на стилістику, а найвиразнішими постають фонетичні стилістичні засоби. Кожен із них має свої властивості та виконує конкретні функції у поетичному тексті. За допомогою засобів, які використовуються у піснях, посилюється естетичний аспект будь-якої мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Інтерес до вивчення англійського пісенного дискурсу простежується у багатьох дослідженнях за останні десятиліття. Ю. Плотницький [12] розглядає особливості англійських рок-пісень. Дослідження А. Кузьменко [6] присвячено аналізу пісенної лірики стилю євродиско щодо її предикативної організації. І. Писіна [13] розглядала мовні особливості молодіжного англійського пісенного дискурсу, а О. Нагибіна – своєрідність естрадної пісні [10]. Проте дослідники не мали на меті простежити стилістичну специфіку англійських ліричних текстів, які виконуються не носіями мови пісень.

Постановка завдання. Об'єктом дослідження послуговували англійські пісенні тексти творчості С.С. Catch, а предметом – фонетичні прийоми, що актуалізуються в цих текстах. Мета наукової роботи – опис аранжування фонетичних прийомів англійських пісенних текстів творчості С.С. Catch. Мета обумовила такі завдання: визначити домінуючі фонетичні засоби та схарактеризувати специфіку їх використання у цих текстах.

Виклад основного матеріалу. Упродовж останніх десятиліть термін «дискурс» широко поширюється у наукових сферах діяльності та її напрямках, насамперед у лінгвістиці, психолінгвістиці, психології, соціології, філософії, етнографії. У загальному розумінні «дискурс» - це найважливіше комунікативне явище, мовна форма, що складається власне із тексту та його лінгвістичних компонентів, за допомогою яких інтерпретується матеріал. Важливо розуміти, що для дискурсу основним компонентом є текст (у нашому випадку – пісенний текст).

Отже, пісенний дискурс – це один із основних способів збереження і передачі культурної спадщини багатьох народів, у котрому відбиваються національні погляди, цінності, стереотипи, культурні норми поведінки, що передаються із покоління в покоління. Лінгвіст Ю.Є. Плотницький розглядає пісенний дискурс як «родове поняття стосовно текстів англійських пісень, які характе-

ризуються певними мовними особливостями, що відбивають культуру представників тієї чи іншої країни» [12].

Пісня як частина музичного мистецтва націлена насамперед на звучання, існуючи лише у «живій» інтерпретації [5; 11]. На відміну від поезії, яка має лише вербальний компонент, пісня використовує для досягнення своїх цілей ресурси як вербального, так і мелодичного характеру. Взаємодія слів і музики забезпечує цілісність твору та високий потенціал впливу на адресата [5]. Тому особливого значення у пісенних текстах набувають стилістичні прийоми, особливо ті, що оформлюють звуки. Звукове аранжування мовлення і його естетичний потенціал досліджує такий розділ стилістики, як фоніка. Вона оцінює специфіку звукового складника мови, доцільно організовує благозвучність кожної національної мови разом із організацією вираження думки [11, с. 147]. Звукова виразність пісенного тексту полягає не лише в якісному музичному акомпанементі, але і у милозвучності, гармонії поєднання алітерації, асонансу, рими, ритму.

Алітерація та асонанс – це ті фонетичні засоби, які відрізняють поетичний текст від прозового [3]. Саме вони допомагають реципієнтові побудувати повноцінну звукову картину пісенного тексту.

Приємний *алітерації* полягає у повторі однакових приголосних звуків чи поєднань звуків на відносно близькій відстані один від одного. У пісенному тексті алітерація є прийомом створення певного емоційного тону, а також слугує для виділення важливих слів у віршованому потоці, які завдяки цьому стають виразнішими [8, с.231]. Тобто алітерація - це стилістичний прийом, експресивність якого зумовлена ритмізацією звукового складу висловлювання. Ми розглянемо його на матеріалі пісенного тексту С.С. Catch «'Cause you are young»:

All or nothing you can give

Live your life, love to live.

Oh man, oh man feel the night

Be strong enough till the morning light.

Недарма алітерація, як зазначає Л. Єфімов, є частим прийомом у рекламній сфері [4, с. 35], адже у пісенних текстах вона має характер гасла, що покращує запам'ятовування цього тексту, отже, швидко закарбовується у свідомості людини і призводить до його популяризації. Зокрема, рядки *Live your life, love to live* дійсно можуть розцінюватись як гасло для молоді, котрій, власне, і присвячена ця пісня. Тут можна спостерігати

приклад алітерації звука /l/ - альвеолярного бокового сонанту. Цей звук наявний у лексемах *All, Live, life, love, live, feel, till, light*. Тож можна стверджувати про подвійну спрямованість звучання: м'яке і тверде. У таких лексемах, як *Live, life, Love, live, light*, позицією перед голосним є м'який звук, а у *All, feel, till* – твердий. Це створює ситуацію «напруга-релакс», що на фонетичному рівні вимальовує стиль життя молоді. Окрім того, особливість вимови /l/ полягає у своєрідному «зісковзуванні» слів, що посилює зазначене ефектом невимушеності із певним відлунням чуттєвості, утворюючи відповідну емоційність атмосфери.

Більшість пісенних текстів не обмежується повторенням лише одного звуку. Ми пропонуємо до уваги також текст пісні С.С. Catch «House of mystic lights»:

House of mystic lights
Home is where my heart is
Calling Dr. Hyde
I was looking for my name
House of mystic lights
Nothing but a heartache
Lovers side by side
Come step inside my heart

У зазначеному матеріалі трапляється алітерація у двох випадках: звука /h/ та /s/. Звук /h/ наявний у лексемах *House, Home, heart, Hyde, heartache*. Звернемо увагу, що алітерація у цьому випадку трапляється на початку кожної із зазначених лексем, це один із найдавніших стилістичних прийомів. Окрім того, вона корінням тяжіє до давньоанглійської мови, коли віршування було повністю алітераційним через обов'язкові повтори у певних частинах вірша [9, с.38]. Звук /s/ наявний у лексемах *House, mystic, lights, Lovers, side, step, inside* та утворює ефект казковості, містичності, відірваності від реальності, оскільки має ноти відлуння приглушеної вимови, шепотіння, покриття таємницею сказаного, що посилює вербальний текст, особливо у рядках *House of mystic lights*, де і так на лексичному рівні описують надбуденні явища. Варто відмітити, що в обох прикладах алітерація використовується у найважливіших місцях для сприйняття і розуміння пісенного тексту, утворюючи емоційний і мелодійний «пейзаж» та особливий настрій.

Асонанс – це навмисне багаторазове повторення однакових чи акустично однорідних звуків у близькій послідовності з метою звукової і змістової організації висловлення [7, с.178-179]. Асонанс створює акустичний образ та експресивний ефект, який викликає у слухача певні емоції або

настрій. Він є доволі доцільним у пісенних текстах. Водночас асонанс у деяких випадках може замінити риму і створювати певний ритмічний малюнок, зокрема у пісні С.С. Catch «House of mystic lights»:

Dancing heart to heart
To your motion of a start
Oh babe I have cried
Silent tears are full of pride...
In a world of stone
Crying tears on telephone
Oh my lost night with you
Oh I'd love a rendezvous
I need your kisses

Тут можна простежити одразу кілька видів звукових повторів – це звук /a:/ у лексемах *heart, start; /ai/ – cried, pride, night; /ou/ – motion, Oh, stone, telephone*. Асонанс створює неабиякий мелодійний ефект, привертаючи увагу не стільки до змістовності і тематики тексту, скільки до його ладного звучання. Задля того, щоб створити належний фонетичний ефект, часом виконавцю-мовцеві доводиться жертвувати змістом [2, с.76].

Варто зазначити, що асонанс як один із фонетичних стилістичних прийомів значно меншою мірою трапляється у досліджених пісенних текстах, ніж алітерація.

Наявними є випадки конвергенції обох цих стилістичних засобів (алітерації та асонансу) у межах одного пісенного тексту, що дозволяє відвернути увагу від кожного окремого слова у бік благозвучності, уникнути виникнення складних неоднозначних образів і серйозних проблем, що робить пісенний текст сприятливим для кожного пересічного слухача, легко запам'ятовується і розпізнається. Ми розглянемо С.С. Catch «Hollywood nights»:

Daytime friends and nighttime fools
All they're breaking golden rules
Dreaming all their dreams come true
Dreaming like the big guys do
From a day in paradise
And a life without a lie
Little dreams can go a long, long way

Алітерація приголосних звуків /d/ - /t/. Обидва звуки є альвеолярними, однак диференційною особливістю є дзвінкість, сила та аспірація /d/ (*Daytime, friends, golden, Dreaming, dreams, do, day, paradise, And*), їхня відсутність у /t/ (*Daytime, nighttime, true, without, Little*). Ці звуки формують заклики і гасла у простих висловленнях та звичних буденних темах пісенного тексту на кшталт *Dreaming all their dreams come true*. Тим часом асонанс голосних звуків /ai/ (*Daytime, nighttime, like, paradise, life,*

lie) утворює мелодійність подачі інформації, що пом'якшує сприйняття пісенного тексту.

Іншими фонетичними стилістичними прийомами, які значно впливають на звучання будь-якого пісенного тексту, є *рима* і *ритм*.

Римою називають особливий вид регулярного звукового повтору; повторення більш-менш подібних поєднань звуків на кінцях рядків або в інших, симетрично розташованих частинах тексту [1], що відіграє важливу роль в організації пісенного тексту. У пісенних текстах С.С. Catch превалює парна (аабб) рима:

Behind the painted smile
 Baby, baby, he is running wild
 Everybody needs some love tonight
 Be careful in the night
 (С.С. Catch «Heaven and Hell»)
 Lonely, lonely your wasted years
 You're a winner with bad southern
 You're a hero, you're a man
 You're a winner, take my hand
 (С.С. Catch «'Cause you are young»)
 Strangers by night
 Be strangers tomorrow
 'Cause deep in the night
 The light is fooling your hearts
 And lovers tonight inside our hearts
 Are lovers tomorrow
 (С.С. Catch «Strangers by night»)

Тож простежується римування лексем: *smile* – *wild*, *tonight* – *night*, *years* – *southern*, *man* – *hand*, *night* – *night*, *hearts* – *hearts*. Окрім того, можна помітити, що парна рима трапляється саме окситонного типу.

Поодинокі у пісенних текстах С.С. Catch наявні й інші види рими, зокрема кільцева або перехресна. Роль рими у пісні є дуже важливою. Рима робить ритм пісні більш відчутним і полегшує її сприйняття. Окрім того, вона семантично виділяє слово, яке стає помітним і привертає на себе увагу.

Ритм – регулярне повторення тієї ж самої події через рівні проміжки часу [5]. Насамперед пісня підкоряється музичному ритму. Водночас

текст пісні може не мати чіткої рими, підкоряючись тільки ритмічному малюнку. Ми розглянемо пісенний текст С.С. Catch «Soul survivor»:

Soul survivor
 It's like a burning fire
 He pulls the strings of my deep emotions
 Tonight, the night it's all right

Подібний феномен пояснюється наближенням пісенного тексту до розмовного невимушеного стилю, надання йому легкості передачі інформації без суворого обрамлення.

Висновки і пропозиції. Отже, можна зробити висновок про те, що стилістичні прийоми є невід'ємною частиною англомовних пісенних текстів, зокрема стилю євродиско, презентованого у ліричній творчості С.С. Catch. Фундаментального впливу на своєрідність цих текстів набуває його стилістичне оформлення, особливо фоно-стилістичні засоби. Використання фонетичних прийомів створює певний ритмічний малюнок та акустичний ефект, який підтримується мелодичним танцювальним компонентом. Це дозволяє сконцентрувати увагу слухача на конкретних відрізках пісні, які є важливими для того, щоб сприйняти загальне послання. Стилістичні прийоми мають не менш важливе значення для створення певної емоційної атмосфери євродиско і впливу на слухача, що є однією з основних комунікативних стратегій пісенного дискурсу. З'ясовано, що найпоширенішими фоностилістичними засобами пісенних текстів С.С. Catch є алітерація та асонанс, хоча останній трапляється значно рідше. Алітерація переважає серед таких звуків, як /l/, /h/ та /s/, /d/ та /t/, кожен із яких має свою функціональну стратегію. Асонанс трапляється у таких звуках, як /a:/, /ai/ та /ou/. У межах одного пісенного тексту творчості С.С. Catch може бути конвергентне сполучення обох засобів: алітерації та асонансу. Рима у цих текстах є парною та окситонною. Ритмічний малюнок не має чіткого одноманітного зображення.

Перспективним питанням ми вбачаємо простеження стилістичної своєрідності англомовних пісенних текстів українських виконавців.

Список літератури:

1. Арнольд І.В. Стилістика. Сучасна англійська мова: підручник для вузів. 2002. С. 284.
2. Гальперин І.Р. Текст как объект лингвистического исследования. Москва: КомКнига, 2007. 148 с.
3. Ємець О.В. Роль стилістичних засобів у створенні прагматичного ефекту художнього тексту. URL: <https://naub.oa.edu.ua/2013/rol-stylistychnyh-zasobiv-u-stvorenni-prahmatychnoho-efektu-hudozhnoho-tekstu/>
4. Єфімов Л.П. Стилістика англійської мови та дискурсивний аналіз. Вінниця: Нова книга, 2004. 240с.
5. Кличкова М.А. Стилістичні прийоми в сучасному англомовному пісенному дискурсі. Московський педагогічний державний університет, 2021. С. 377.

6. Кузьменко А.О. Портрет темпоральності англійських піснених текстів стилю євродиско. *Науковий вісник ХДУ. Серія Германістика та Міжкультурна комунікація*. 2019. С. 197-201.
7. Кузьменко А.О. Лінгвоспецифічні властивості інфантичних віршованих текстів (на матеріалі англійських творів для дітей дошкільного віку). Дис. ... канд. філол. наук. 10.02.04. Запоріжжя, 2017. 290 с.
8. Мокрова Н.І. Звукова організація пісенного тексту (на прикладі текстів кельнської діалектної пісні). 2015. С.417.
9. Мороховський А.Н. (1984). Стилистика английского языка. Москва: Высшая школа, 1984. 245с.
10. Нагибина Е.В. Содержательные и языковые особенности текстов современных эстрадных песен: дис.. канд. филол. наук. Ярославль. 2003. 219 с.
11. Плещенко Т.П. Стилистика и культура речи. Минск : Тетра Системс, 2001. 207 с.
12. Плотницкий Ю.Е. Лингвостилистические и лингвокультурные характеристики англоязычного песенного дискурса. Дис.. канд. филол. наук. Самара, 2005. 183 с.
13. Пысина И.С. Языковые особенности молодежного англоязычного дискурса. Мир языков: ракурс и перспективы. Минск: БГУ, 2018. С. 213-220.

Biriukova D. V. THE PECULIARITIES OF THE PHONOSTYLISTIC MEAN USAGE IN C.C.CATCH'S ART

The article deals with the analysis of the phonostylistic specifics of the disco songs, based on the works of C.C. Catch. It is described the peculiarities of the Eurodisco style, clarified the significance of C.C. Catch's lyrical texts in song culture. The research is aimed at describing the specifics of the use of phonostylistic techniques. The object of research is the English-language song texts of C.C. Catch, and the subject is phonostylistic means that are relevant in these texts. The purpose of the scientific work is the description of the phonostylistic arrangement of English C.C. Catch's song texts. Eurodisco is a period in the history of song culture, when a significant layer of songs was created, which reflects carefree and somewhat frivolous thoughts, emotions and love experiences, strong feelings and an inner desire for freedom and ease of life.

C.C. Catch's lyric texts are important in terms of stylistics of that time, and the most expressive are phonetic stylistic means. Each of them has its own properties and performs specific functions in the poetic text. The aesthetic aspect of any language is strengthened with these means, which are used in songs.

The use of phonetic techniques creates a certain rhythmic pattern and acoustic effect, which is supported by a melodic dance component. This allows the listener to focus on specific sections of the song that are important in order to perceive the general link. In this work, our attention is focused on such means as alliteration, assonance and their convergent use within one song text. Features of rhyme and rhythm are also considered.

Alliteration and assonance have been found to be the most common phonostylistic means of C.C. Catch's lyrics, although the latter is much less common. Alliteration is mostly present among sounds such as / l /, / h / and / s /, / d / and / t /, each of which has its own functional strategy. In general, alliteration improves the memorization of the text, which leads to its popularization. Assonance occurs in the following sounds: / a: /, / ai / and / ou / - it creates a melody of information, which softens the perception of the song text. Within one song text of C.C. Catch's work there can be a convergent combination of both means: alliteration and assonance. Rhyme in these texts is paired and oxytonic. The rhythmic pattern does not have a clear, uniform image.

Key words: *figures of substitution, lyrics, stylistic device, hyperbole, metaphor, similes, personification.*